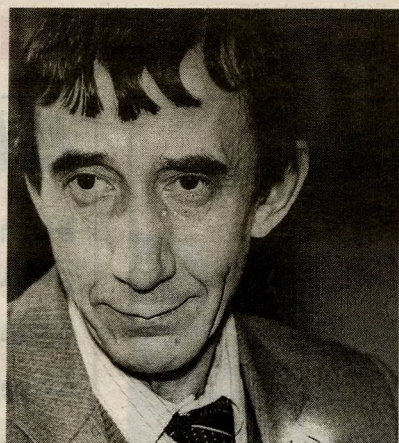

Koolijuhi kaitseks

LAURI LEESI

Inimest võib hävitada mitmeti. Totalitaarne ühiskond hävitab inimest robustselt, ma ütlesin barbaarselt. Kuul pähe või näljasurm laagris demokraatlikku ühiskonda loomulikult ei sobi. Demokraatlik ühiskond hävitab inimest teisiti. Demokraatlikul tarbimisühiskonnal on oma metoodika. Tarbimisühiskond vajab spekaaklit. Kohe kuidagi ilma ei saa. Kui parajasti midagi põnevamat ei ole, siis kõlbab ka üks tavanimene. Miks mitte ka koolijuht.

Ma ei tunne Tapa Gümnaasiumi direktorit, ma ei tea ka, mis asi on kohtumõistmine. Kuid ma tean, mis on kool, mis on õpetaja ja milline koormus, kuid ühtlasi ka vastutus lasub koolijuhil.

Kuidas üldse võis juhtuda, et koolisene pisiprobleem jõudis kohtusse? See on enneolematu! See on ennekuulmatu! Ükskõik milline kool see ka poleks – hea, halb või keskmine –, tulnuks arusaamatus lahendada allpool. Ajalehtedest loetu põhjal jääb mulle mulje, et probleemiga oleks pidanud tegelema **lastevanemate hoolekogu**. Isegi haridusosakonda poleks vaja olnud tülitada, rääkimata siis kohtust.

Kool on osake ühiskonnast. Kõik, mis toimub ühiskonnas, peegeldub ka koolis. Juba Jean-Jacques Rousseau tõdes, et kõik, mis meis on head, tuleb loodusest, kõik, mis meis on halb, tuleb ühiskonnast. Üheski Eesti koolis ei juhtu midagi seesugust, mis poleks kooli tulnud väljastpoolt. Kui laps õpib

halvasti, siis sellepärast, et ühiskonnas on peresid, kus õppimine pole au sees. Kui laps käitub halvasti, siis seepärast, et ühiskond annab talle halba eeskujut. Kui palju ebatervet pakub lapsele televisioon, raadio, ajakirjandus. Labane kõnemancer, vägivald, teise inimese mõnitamine – kõike seda pakub lapsele mitte kool, vaid ühiskond ise. Miks ei peakski õpilane suitsetama hakkama, kui kooli akende all ilutseb kaunit disainitud tubakatoodete reklaam. Miks ei peakski laps juba varakult tarvitama alkoholi, kui alkoholi propageeritakse kodus, tööl ja puhkehetkel. Pealegi müüakse seda kõikjal ja kõigile. Miks ei peakski laps varastama, kui ihaldatud eset topitakse talle nina alla iga 30 minuti järel kaunitaridega vändatud klippides?

Kui koolis on 800 last ja 50 õpetajat, siis ei tähenda see veel, et koolikollektiiv koosneb 850 kodanikust. Igal lapsel on kaks lapsevanemat. Korrutame kahega ja saame juba 1650. Issil ja emmel on veel sõbrad ja sõbratarid, koolivennad ja ülikoolikaaslased, kellega koolisisesid probleeme arutatakse, lahendatakse. Ja kogu see arutajate-lahendajate armee ümbritseb koolijuhti, kelle esmaseks kohustuseks on eelkõige garanteerida koolile tunniandjad, s.o õpetajad. Kust need võtta, kui palk on nii nür?

Ma rääkisin lapsevanematest. Neid on kolme liiki. On neid, kes on kooli patrioodid. Neile meeldib kõik, mis koolis ette võetakse, ja nad võtavad ka ise palju ette. Nad räägivad koolist üksnes head. On teisi, ja neid on kõige rohkem, kes jäävad passiivseteks pealtvaatajateks. Ka nemad on kõigega päri, kuigi nad kooliellu aktiivselt ei sekku. Neil on oma töö, kool on neile teenindusasutus, mis garanteerib nende lastele keskhariduse. Neid miski muu ei huvita. Mingeid probleeme koolijuhil nendega ka pole. Hoopis iseasi on aga vähemus – seesugused lapsevanemad, kes pole mitte kui millegagi rahul. Need lapsevanemad on kooli sandarmid. Nemad on agarad kooli kaaluma ja arvustama. Kirjutatakse anonüümkirju, käiakse haridusosakonnas, ministeeriumis.

Nende valvsa pilgu alt ei pääse isegi koolitadi. Ja kõige selle tühjastähjaga peab jällegi tegelema koolijuht. Aga see käib ju üle mõistuse! Ma kordan: koolijuhi esmane ülesanne on garanteerida lastele tunniandja, kelle palka ei saa ega saa kuidagi tõsta.

Kõige kurioossem lugu on ju selle õpetajate streigiga ja 14protsendilise palgatõusuga. Ah et kas meie kool streigib? Mina ise küll ei streigi. Lihtsalt seetõttu, et kahe aasta eest võitlesin tervele vabariigile kätte klassijuhatamise tasu, nüüd võideldu teisid. Mis aga sellesse 14 protsenti puutub, siis sel teemal ma ei taha rääkida enne, kui asjad ministeeriumi poolt paika pannakse. Ametiühing rectis õpetajad sel päeval, mil nad selle va 14protsendilise palgafondi tõusuga nõustusid. See, et ministeerium praegu kogu süü haridusosakondade ja koolijuhtide kacla veeretab, on minu arust järjekordne absurdus. Kas siis tõesti ministeeriumis keegi ei tea, et üldise palgafondi suurendamine 14% võrra võimaldab direktoril tunniandjale palka lisada 6, 7, 8 või heal juhul 9 või 10%?

Ma ei hakka sel teemal enne rääkima, kui õpetajate palkade tõstmise protseduur algab hoopis teisest otsast. Koolijuht arvutab kokku kõigi õpetajate viimase kuu palgad. Ta edastab selle summa haridusosakonnale, see omakorda haridusametile, haridusamet ministeeriumile. Ministeerium korrutab saadud arvu 14 protsendiga ja taotleb valitsuselt nii ja nii palju raha. Ja ongi õpetajate palk tõusnud 14 protsenti. Ja kust, tont võtaks, võeti see tobe arv?! Miks just 14, kui statistika näitab, et inflatsioon oli 18%???

Tapa Gümnaasiumi direktoriga juhtunu ja õpetajate palgafondi suurendamise vahel on midagi ühist. Ühiskond vajab spekaaklit. Saab üks või teine inimene ära muserdatud, võetakse käsile järgmine. Mul on tunne, et järgmiseks on saamas meie Kesklinna Haridusosakonna juhataja. Mis seal ikka, spekaakel on olemas. Aplaus. Hurrraa-aa! Aga keda seejärel muserdama hakatakse?

Lauri Leesi on Prantsuse Lütseumi direktor

